

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

FIȘĂ TEMATICĂ

Procedura penală

Temeiurile de recurs

(art. 427 alin. (1) CPP în vigoare din 1 septembrie 2023)

publicat la 24 martie 2025

Document elaborat de Direcția Generalizare a Practicii Judiciare, Sistematizare și
Evidență a Legislației, Secția generalizare a practicii judiciare penale

CUPRINS:

I. Considerații generale	3
II. Temeiurile de recurs din art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală	5
2.1. pct. 1) - <i>interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție</i>	<i>5</i>
2.2. pct. 2) - <i>prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție</i>	<i>6</i>
2.3. pct. 3) - <i>a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen</i>	<i>6</i>
2.4. pct. 4) - <i>există o cauză care înlătură răspunderea penală sau un temei care exclude urmărirea penală ori determină încetarea procesului penal</i>	<i>8</i>
2.5. pct. 5) - <i>a fost aplicată o pedeapsă în alte limite decât cele prevăzute de lege</i>	<i>9</i>
2.6. pct. 6) - <i>hotărârea este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor</i>	<i>10</i>
2.7. pct. 7) - <i>instanța nu a fost compusă potrivit legii</i>	<i>12</i>
III. Corelația între diferite temeiuri pentru recurs	13
3.1. Corelația între pct. 1) și pct. 2).....	13
3.2. Corelația între pct. 5) și pct. 6).....	13

I. Considerații generale

Recursul, fiind a doua cale de atac după apel, poate fi exercitat în limitele temeiurilor de casare menționate exhaustiv în art. 427 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Prin Legea nr. 246/2023, în vigoare din 1 septembrie 2023, au fost schimbate fundamental temeiurile și procedura de judecare a recursurilor împotriva deciziilor instanței de apel. Conform sensului art. 3 alin. (1) din Codul de procedură penală, judecătorul emite actul de dispoziție conform legii procesual-penale în vigoare la ziua emiterii lui. Alin. (2) al aceluiași articol permite caracterul ultraactiv al legii procesual-penale, însă doar cu condiția că caracterul ultraactiv este prevăzut de legea nouă. Legea nr. 246/2023 conține o normă de acordare a caracterului ultraactiv al prevederilor abrogate, însă norma în cauză se referă doar la temeiurile de recurs. Prin urmare, toate celelalte schimbări aduse procedurii de examinare a recursurilor prin Legea nr. 246/2023, inclusiv cele privind admisibilitatea recursului, limitele judecării recursului și decizia instanței de recurs, se vor aplica și recursurilor care au fost declarate până la 1 septembrie 2023.

(Încheierile CSJ nr. [1ra-1248/2023](#), § 14; nr. [1ra-489/2023](#), § 16; nr. [1ra-1442/2023](#), § 16)

Art. 434 din Codul de procedură penală prevede că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs (*decizia CSJ nr. [1ra-854/2022](#), § 85*). Prin urmare, la examinarea recursurilor împotriva deciziilor curții de apel, Curtea Supremă de Justiție este legată de motivele invocate în recurs și nu poate casa decizia din oficiu, pentru alte motive decât cele invocate în recurs.

Legea nu interzice instanței de recurs să recalifice considerentele invocate în recurs de la un temei de recurs la altul (*decizia CSJ nr. [1ra-1520/2023](#), § 56; încheierea CSJ [1ra-22/2024](#), § 21-23; încheierea CSJ nr. [1ra-570/2024](#), § 17; decizia CSJ nr. [1ra-851/2023](#), § 17; decizia CSJ nr. [1ra-266/2024](#), § 26; decizia CSJ nr. [1ra-1117/2023](#), § 28-29; încheierea CSJ nr. [1ra-1151/24](#), § 16*)

Pe lângă temeiurile de recurs, recurenții urmează să țină cont de următoarele:

- *Obligativitatea indicării motivelor pentru fiecare temei separat*

Fiecare temei de recurs invocat este examinat separat. În ultimul timp, Curtea Supremă nu dă curs recursurilor care nu menționează clar motivele cu privire la fiecare temei de recurs invocat. Totuși, pentru recursurile depuse cu mult timp în urmă, Curtea Supremă de Justiție poate să nu emită o încheiere de a nu curs recursului care nu menționează clar motivele. Atunci când, deși a fost invocat ca temeiul de recurs, recurentul nu a motivat în niciun fel acest temei de recurs, Curtea Supremă consideră că cerința nu se încadrează în temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) din Codul de procedură penală sau că ea este vădit neîntemeiată.

(Încheierile CSJ nr. [1ra-62/2024](#), § 68; [1ra-426/2024](#), § 22; [1ra-1085/2024](#), § 32; [1ra-1151/24](#), § 18-19)

- *Imposibilitatea înrăutățirii situației în propriul recurs*

Deși instanța de apel a comis o eroare la individualizarea pedepsei, pentru a nu înrăutăți situația condamnatului în propriul recurs, Curtea Supremă va respinge recursul avocatului condamnatului.

(Decizia CSJ nr. [1ra-1085/2023](#), § 21-22)

- *Imposibilitatea invocării în recurs a motivelor neinvocate în apel*

Potrivit art. 427 alin. (2) din Codul de procedură penală, temeiurile prevăzute la alin. (1) **pct. 4)–7) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel.** Această limitare nu se aplică dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel. Prin urmare, în cazul menținerii sentinței, în recurs nu pot fi invocate motive privind legalitatea sentinței care nu au fost invocate în apel, fie să fie schimbată în recurs poziția apărării.

(Încheierea CSJ nr. [1ra-1248/2023](#), § 17)

- *Imposibilitatea invocării în recurs a modificărilor legislative și a probelor noi apărute după decizia instanței de apel*

Conform art. 434 din Codul de procedură penală, instanța de recurs verifică „legalitatea” hotărârii atacate. O decizie a instanței de apel care este legală la ziua adoptării ei nu poate fi casată în recurs pe motiv că, ulterior, a fost modificată legea sau au apărut circumstanțe noi. Modificările ulterioare ale legii nu afectează legalitatea acestei hotărâri. Acest fapt rezultă implicit și din art. 427 alin. (2) Cod de procedură penală, care prevede că temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 4) poate fi invocat în recurs doar dacă a fost invocat în apel. Același lucru rezultă implicit și din art. 435 alin. (2) lit. c) Cod de procedură penală, care vorbește în contextul admiterii recursului despre „eroarea judiciară”. Potrivit art. 10 alin. (1) din Codul penal, legea penală care ameliorează situația persoanei se aplică retroactiv, însă acest lucru nu poate fi făcut în recurs, ci în procesul executării sentinței.

(Încheierea CSJ nr. [1ra-1251/2024](#), § 35-36)

- *Imposibilitatea solicitării în recurs a suspendării executării pedepsei penale, a încasării cheltuielilor judiciare, aplicării actului de amnistie sau a prevederilor art. 385 alin. (5) CPP*

Examinând o cerere de accelerare a examinării judecării cauzei penale, Curtea Supremă de Justiție, printre altele a respins și solicitarea privind suspendarea executării sentinței, în partea încasării cheltuielilor judiciare, odată ce Codul de procedură penală nu prevede suspendarea executării sentinței pe durata examinării recursului. Curtea a explicat că suspendarea, în partea încasării cheltuielilor judiciare, poate fi solicitată conform Codului de executare. Chiar dacă art. 80 din Codul de executare nu prevede expres că el se aplică recursurilor depuse conform Codului de procedură penală, în practică suspendarea este dispusă. Conform art. 79 alin. (1) din Codul de executare, cererea de suspendare nu se soluționează de

Curtea Supremă de Justiție, ci de instanța de judecată care a emis sentința. Art. 81 Codul de executare prevede că, pentru depunerea cererii de suspendare, urmează a fi întâi depusă cautiunea în mărime de 120% din suma bănească ce urmează a fi încasată. Prin urmare, și această cerință este inadmisibilă.

(Încheierea CSJ nr. [1ra-105/2025](#), § 10)

Curtea Supremă de Justiție, la examinarea cauzei în ordine de recurs, nu poate aplica actul de amnistie.

(Deciziile CSJ nr. [1ra-285/22](#) și nr. [1ra-81/2024](#), § 30; încheierea CSJ nr. [1ra-1464/2023](#), § 27)

II. Temeiurile de recurs din art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală

2.1. pct. 1) - *interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție*

Orice încălcare esențială a unei norme clare de procedură cade sub incidența art. 427 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală.

(Decizia CSJ nr. [1ra-754/2024](#), § 40-43)

Pentru a cade sub incidența temeiului de la pct. 1), recursul trebuie să conțină cumulativ următoarele aspecte:

- 1. indicarea clară a prevederii legale, potrivit recurentului, a fost interpretată greșit;*
- 2. caracterul determinant al aceste erori asupra decizie instanței;*
- 3. mențiunea deciziei sau încheierii Curții Supreme de Justiție care ar da o altă interpretare prevederii în cauză.*

(Încheierea CSJ nr. [1ra-1085/2024](#), § 32; *ibidem* [1ra-62/2024](#), § 68)

Art. 427 alin. (1) pt. 1) Cod de procedură penală a fost analizat de către Curtea Supremă de Justiție și în cauza penală [1ra-325/2024](#), în care a fost constatat că anularea încheierii interlocutorii și menținerea fără modificări a sentinței contravine art. 415 din Codul de procedură penală, faptul care, la rândul său, contravine și jurisprudenței Curții Supreme de Justiție.

(Decizia CSJ nr. [1ra-325/2024](#), § 26, 30)

În cauza nr. [1ra-195/2024](#), Curtea a considerat eronată concluzia instanței de apel de admitere în principiu a acțiunii civile, în partea prejudiciului material care putea fi cuantificat, în pofida obiecțiilor părții vătămate. Curtea Supremă de Justiție a constatat că eroarea dată contravine art. 387 alin. (3) și 416 din Codul de procedură penală, precum și pct. 18 al hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. [6/2013](#). Curtea a mai considerat eronată soluția instanței de apel de respingere a solicitării de încasarea a cheltuielilor de asistență juridică. O asemenea eroare

este contrară art. 96 alin. (1) din Codul de procedură civilă și pct. 21¹ din hotărârea Plenului CSJ nr. [25/2004](#), care obligă fără echivoc instanța să examineze pretențiile cu privire la cheltuielile de asistență juridică. În temeiul art. 427 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție a casat decizia instanței de apel, în partea acțiunii civile privind încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, și a pronunțat o hotărâre nouă prin care a acordat despăgubiri pentru prejudiciu material și cheltuieli de judecată.

(Deciziile CSJ nr. [1ra-195/2024](#), § 25-32 și nr. [1ra-303/2024](#), § 45-46)

2.2. pct. 2) - prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție

Art. 427 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală se referă la schimbarea sau consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție prin admiterea recursului.

Aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența.

Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme:

- lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs,

- existența unei jurisprudențe contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie

- modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție.

(ibidem [1ra-1085/2024](#), § 31)

Recursul în care se invocă temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 2) poate fi admis după convocarea părților în ședință (art. 433 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură penală). Curtea Supremă de Justiție încă nu a admis vreun recurs în baza acestui temei.

2.3. pct. 3) - a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen

Acest temei de recurs se referă la aplicarea eronată de către instanța de apel a prevederilor privind termenul de apel. Art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că **termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale**. Apelantul poate cere repunerea în termen.

Într-un caz, Curtea Supremă de Justiție a casat decizia instanței de apel, prin care a fost respins apelul procurorului, ca depus peste termen. Curtea a constatat că cererea de apel a fost depusă de către procuror peste mai mult de 15 zile de la

ședința la care a fost pronunțată sentința. Înalta Curte a ținut cont de următoarele aspecte:

- procurorul nu a fost prezent la pronunțarea sentinței;
- procurorul susținea că a solicitat de mai multe ori verbal judecătorului sentința motivată, însă nu a primit-o;
- la dosar nu existau probe care să confirme expedierea copiei sentinței în adresa procurorului;
- pe portalul instanțelor de judecată sentința a fost publicată abia pe 04 noiembrie 2022 (cu o zi după ce procurorul a primit copia sentinței). Tot la 04 noiembrie 2022, sentința a fost plasată și în PIGD.

(Decizia CSJ nr. [1ra-266/2024](#), § 26-31)

Nerespectarea obligației de a se interesa de soarta dosarului (în cazul prezenței la examinarea cauzei, dar neprezentării la pronunțarea sentinței despre data căreia se cunoștea) poate duce la pierderea dreptului de a cere repunerea în termenul de atac.

(Încheierea CSJ nr. [1ra-760/2024](#), § 26-27)

Examinând admisibilitatea recursului declarat în cauza penală [1ra-760/2024](#), Curtea Supremă de Justiție a constatat că respingerea ca tardivă a unui apel depus peste trei ani și două luni nu putea pune în discuție legalitatea deciziei instanței de apel. Recurentul a susținut că instanța de apel eronat a considerat că apelul din 11 februarie 2022 depus de către avocatul A.B. împotriva sentinței din 13 decembrie 2018 este tardiv. Inculpatul a fost prezent la examinarea cauzei în prima instanță. Atât el, cât și avocatul său, au cunoscut despre finalizarea cercetării judecătorești și data pronunțarea sentinței. Cu toate acestea, inculpatul și avocatul său nu s-a prezentat la ședința la care a fost pronunțată sentința, iar inculpatul și nu s-a interesat de soarta cauzei sale timp de peste trei ani. Potrivit materialelor dosarului, la 14 decembrie 2018, sentința a fost expediată tuturor participanților, ceea ce face inaplicabil art. 404 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Declarând inadmisibil un recurs bazat pe temeiul de la pct. 3), Curtea Supremă de Justiție a constatat următoarele:

„Sentința a fost pronunțată integral la 27 octombrie 2022. Cererea de apel a fost depusă de avocat ... la 11 februarie 2023 și a fost respinsă de către instanța de apel ca fiind tardivă. Cauza în prima instanță a fost examinată în lipsa condamnatului, acesta fiind dat în căutare, însă în prezența avocatului acestuia. Avocatul a primit sentința în ziua pronunțării, sentința fiind publicată pe portalul instanțelor judecătorești la 31 octombrie 2022. La 01 noiembrie 2022, sentința a fost expediată tuturor participanților. Avocatul nu a depus apel, iar inculpatul nu s-a interesat de soarta cauzei sale, chiar dacă la etapa urmăririi penale și-a recunoscut vinovăția. Apelul a fost depus de un alt avocat, însă nu de către inculpat, peste mai mult de

15 zile de la primirea sentinței de către avocatul precedent. Curtea a reiterat că părțile au obligația de diligență de a se interesa de soarta cauzelor sale (dec. CtEDO [Van Harn v. Germania](#), 2007), iar nerespectarea acestei obligații îi poate lipsi de dreptul de a cere repunerea în termenul de atac. Inculpatul nu a susținut că a fost în imposibilitate să depună apelul anterior. În asemenea circumstanțe, Curtea Supremă de Justiție a considerat că respingerea ca tardivă a unui apel depus peste patru luni nu putea pune în discuție legalitatea deciziei instanței de apel.

(Încheierea CSJ nr. [1ra-1348/2023](#), § 21)

Analizând practica Curții Supreme de Justiție pe acest subiect, se pot contura următoarele aspecte care trebuie analizate la examinarea cererii de repunere în termenul de depunere a cererii de apel:

- îi revine apelantului să justifice de ce a omis termenul de atac;
- termenul de apel pentru inculpat și apărător curge separat. Omiterea termenului de apel de către avocat este greu de justificat;
- a cunoscut oare inculpatul că cauza împotriva sa se află în instanța de judecată;
- a cunoscut oare apărarea despre ziua pronunțării sentinței motivate;
- cu cât a fost omis termenul de apel. Cu cât durata este mai lungă, cu atât justificarea omiterii este mai grea;
- data la care sentința motivată a fost publicată pe internet (acesta fiind în mod normal momentul de la care începe a curge termenul de apel pentru persoanele care nu au fost la pronunțarea sentinței motivate, chiar dacă sentința a fost primită prin poștă mai târziu);
- s-a aflat oare inculpatul în detenție la ziua publicării sentinței pe internet. În acest caz, pentru inculpat termenul curge de la primirea sentinței în penitenciar;
- cunoaște oare inculpatul limba în care hotărârea a fost publicată pe internet. Dacă inculpatul a beneficiat de interpret, termenul curge de la data primirii de către acesta a sentinței traduse.

2.4. pct. 4) - există o cauză care înlătură răspunderea penală sau un temei care exclude urmărirea penală ori determină încetarea procesului penal

Acest temei de recurs se referă la o problemă de drept, nu la aprecierea probelor, care ar putea duce drept consecință la o soluție de încetare a procesului. Aprecierea probelor poate fi analizată doar prin prisma temeiului prevăzut la pct. 6).

Curtea Supremă de Justiție a considerat neîntemeiat argumentul dintr-un recurs formulat în temeiul pct. 4), sub aspectul existenței unei cauze care înlătură răspunderea penală (expirarea termenului de tragere la răspundere penală), deoarece la pronunțarea deciziei instanței de apel termenul de prescripție nu expirase.

(Încheierea CSJ nr. [1ra-186/2024](#), § 29-30; ubi supra [1ra-1085/2024](#), § 34)

Cu referire la același temei pentru recurs, sub alt aspect, Curtea Supremă de Justiție s-a pronunțat în cauza penală nr. [1ra-81/2024](#). Admițând recursul părții apărării formulat în temeiul pct. 4), Curtea a concluzionat că instanța de judecată nu poate refuza soluționarea cererii de aplicare a amnistiei din cauza lipsei acordului scris al inculpatului, când acordul verbal de aplicare a amnistiei era exprimat fără echivoc de către inculpat în ședința de judecată și susținută de avocatul său. Curtea Supremă de Justiție a mai explicat că această eroare nu poate fi corectată în recurs (deoarece, în procedura contencioasă, amnistia nu poate fi aplicată condamnaților), fiind dispusă rejudecarea cauzei de către instanța de apel. (Decizia CSJ nr. [1ra-81/2024](#), § 28-31)

2.5. pct. 5) - a fost aplicată o pedeapsă în alte limite decât cele prevăzute de lege

La individualizarea pedepsei, urmează a fi luate în calcul fiecare pedeapsă în parte, precum și efectul cumulativ al pedepselor aplicate asupra persoanei vinovate. Prin urmare, atunci când Curtea Supremă de Justiție constată o ilegalitate la individualizarea unei pedepse, aceasta impune reanalizarea în ansamblu a proporționalității tuturor pedepselor aplicate.

Orice critică adusă motivării pedepsei aplicate de judecător urmează a fi examinată prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală.

*Acest temei de recurs se aplică exclusiv atunci când **pedeapsa stabilită de instanță depășește sau nu respectă limitele legale prevăzute pentru infracțiunea comisă.***

(Deciziile CSJ nr. [1ra-572/2023](#), § 25 și nr. [1ra-754/2024](#), § 48-50)

La examinarea admisibilității mai multor cereri de recurs bazate pe temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție a statuat că acest motiv de recurs este admisibil doar atunci când pedeapsa aplicată depășește limitele legale stabilite de lege pentru acea infracțiune. **Nu poate constitui temei de casare** a deciziei în temeiul pct. 6), următoarele situații:

- dezacordul cu proporționalitatea pedepsei aplicate legal;
- aplicarea sau neaplicarea art. 90 din Codul penal (instanța poate admite un recurs în temeiul pct. 5) doar atunci când art. 90 din Codul penal a fost aplicat deși nu sunt întrunite condițiile legale pentru aplicarea acestuia). Simplul motiv că, anterior, fiind ghidată de practica veche, Curtea Supremă de Justiție a acceptat că este competentă să examineze oportunitatea aplicării art. 90 din Codul penal, nu constituie temei pentru a admite o cerere de recurs în care se invocă argumente similare;
- alegerea de către instanțe a uneia din pedepsele alternative prevăzute pentru abaterea penală incriminată;

- ponderea circumstanțelor atenuante sau agravante la stabilirea pedepsei (întrucât ține de examinarea fondului cauzei, care, de regulă, nu este examinat în recurs de către Curtea Supremă de Justiție).

(Încheierile CSJ: nr. [1ra-1152/2023](#), § 21-22; nr. [1ra-186/2024](#), § 31-32; nr. [1ra-8/2024](#); nr. [1ra-132/2024](#), § 21-22; nr. [1ra-307/2024](#), § 27-28; nr. [1ra-569/2023](#), § 27; nr. [1ra-136/2023](#), § 26; nr. [1ra-422/2024](#), § 18-19; decizia CSJ nr. [1ra-1085/2023](#), § 21-22)

Lipsa, la ziua emiterii deciziei instanței de apel, a unor instrucțiuni clare din partea Curții Supreme de Justiție cu privire la individualizarea pedepselor pentru o anumită infracțiune, ar putea condiționa imposibilitatea Curții de a casa o decizie a instanței de apel în temeiul pct. 5).

(Încheierile CSJ nr. [1ra-1487/2023](#), § 21 și nr. [1ra-1395/2023](#), § 19; decizia CSJ nr. [1ra-572/2023](#), § 30-33)

Într-un caz, Curtea Supremă de Justiție a stabilit că, neaplicarea unei pedepse complementare obligatorii, fără a invoca vreun motiv, este un act arbitrar, care nu poate fi admis în nicio hotărâre judecătorească. Deși recursul a fost depus înainte de 1 septembrie 2023, acesta poate fi un exemplu de recurs care poate fi admis în temeiul pct. 5).

(Decizia CSJ nr. [1ra-572/2023](#), § 31)

2.6. pct. 6) - hotărârea este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor

Acesta este cel mai frecvent invocat temei de recurs, însă cel mai greu de justificat. Curtea Supremă de Justiție poate admite un recurs declarat în temeiul pct. 6) doar după convocarea părților în ședință, solicitarea referinței și adresarea întrebărilor către părți. Totuși, un recurs bazat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedura penală poate fi declarat inadmisibil fără citarea părților în ședință. Conform art. 433 alin. (3) din Codul de procedură penală, convocarea părților în ședință este obligatorie doar în cazul recursurilor bazate pe art. 427 alin. (1) pct. 6) „considerate admisibile”, adică a recursurilor considerate *prima facie* de către Curtea Supremă de Justiție că ar avea șanse mari de a fi admise.

(*ibidem*: [1ra-426/2024](#), § 21; [1ra-62/2024](#), § 69; [1ra-1251/2024](#), § 37; [1ra-754/2024](#), § 38; încheierea CSJ nr. [1ra-449/2024](#), § 64; încheierea CSJ nr. [1ra-1190/2024](#), § 27)

Acest temei de recurs se referă la două erori diferite:

- a) hotărârea este arbitrară;
- b) hotărârea se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

Hotărârea arbitrară

Temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) CPP urmează a fi interpretat prin prisma jurisprudenței CtEDO. Curtea Europeană a explicat că suntem în prezența unei hotărâri judecătorești arbitrare sau vădit nerezonabile atunci când a fost admisă „denegarea justiției”. Aceasta are loc când instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată, inclusiv când hotărârea judecătorească nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii (hot. Bochan v. Ucraina (nr. 2), 2015, § 62; Balliktaş Bingöllü v. Turcia, 2021, § 75).

Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal).

În cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează **încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului**. Lipsa discreției poate rezultă din **claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei**. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexcuzabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci **când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate de participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă**.

(ubi supra: [1ra-1085/2024](#), § 38-40; [1ra-62/2024](#), § 70-71; [1ra-307/2024](#), § 33)

Până acum, Curtea Supremă de Justiție nu a admis vreun recurs pe motiv că decizia instanței de apel este arbitrară. Totuși, în decizia nr. [1ra-572/2023](#), Curtea Supremă de Justiție a menționat că, neaplicarea unei pedepse complementare obligatorii, fără a invoca vreun motiv, este un act arbitrar. Totuși, asemenea erori admise în raport cu pedeapsa sunt examinate prin prisma temeiului de recurs de la pct. 5) și nu de la pct. 6). De asemenea, în cauza nr. [1cs-612/2024](#), Curtea Supremă de Justiție a menționat că ridicarea repetată a conflictului de competență este interzisă de art. 45 alin. (6) Cod de procedură penală și reprezintă un act arbitrar.

Aprecierea vădit nerezonabilă a probelor

Art. 2 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție menționează că rolul Curții Supreme de Justiție constă în asigurarea interpretării și aplicării uniforme a legislației în sistemul de justiție. Totuși, art. 3 lit. a) al acestei legi prevede că Curtea Supremă de Justiție examinează, în calitate de instanță de recurs, cauzele care relevă încălcări deosebit de grave ale drepturilor omului. Interpretarea sistemică a acestor norme sugerează că în recurs sunt de regulă examinate chestiuni de drept. Aprecierea vădit nerezonabilă a probelor este unicul temei de recurs prin prisma căruia Curtea Supremă de Justiție poate analiza probatoriul.

Sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții:

- a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor;*
- b) aprecierea să fie „vădit nerezonabilă”;*
- c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.*

Nu este suficient ca aprecierea să fie nerezonabilă. Ea trebuie să fie „vădit nerezonabilă”, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

Până acum, Curtea Supremă de Justiție nu a admis vreun recurs pe motiv că aprecierea probelor din decizia instanței de apel a fost vădit nerezonabilă, însă a respins mai multe recursuri în care se invoca acest temei.

(ubi supra: [1ra-1085/2024](#), § 41-42; [1ra-62/2024](#), § 72-76; [1ra-1190/2024](#), § 28-29; [1ra-307/2024](#), § 34-35; [1ra-1251/2024](#), § 38-40; [1ra-449/2024](#), § 65-72)

2.7. pct. 7) - instanța nu a fost compusă potrivit legii

Deși, până la elaborarea prezentei Fișe tematice nu a fost examinată incidența acestui temei pentru recurs, în practica sa recentă, Curtea Supremă s-a expus pe marginea modului de compunere/constituire a instanței (prin prisma temeiului pentru recurs de la pct. 2), în vigoare până la 31 august 2023) în următoarele cauze:

Legislația nu interzice judecătorului să participe în calitate de judecător la judecarea cauzelor conexe. Judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei doar dacă el a luat în această cauză hotărâri anterioare judecării, în care și-a expus opinia asupra vinovăției sau nevinovăției acuzatului (art. 33 alin. (2) pct. 5) din Codul de procedură penală). Cu alte cuvinte, judecătorul poate participa ulterior la examinarea cauzelor conexe, atât timp cât, în cauza precedentă, el nu s-a expus asupra vinovăției acuzatului (*mutatis mutandis*, CtEDO, [Kriegisch v. Germania](#)

(dec.), 2010; [Khodorkovskiy și Lebedev v. Rusia](#), 2013, § 544). Mai mult, acest lucru poate fi invocat doar în apel. Având în vedere obiectul examinării în instanța de apel, care presupune rejudecarea fondului cauzei, astfel de carențe comise în prima instanță sunt absorbite prin examinarea apelului.

(Decizia CSJ nr. [1ra-1309/2023](#), § 114-119)

Analizând într-un caz respectarea regulilor privind componența completului de judecată, Curtea Supremă de Justiție a constatat că modificarea de mai multe ori a completului de judecată a fost cauzată de eliberarea din funcție a unor judecători din complet (art. 31 alin. (1) și (3) din Codul de procedură penală). Completul de judecată a atestat că instanța de apel a reluat judecarea cauzei în vederea excluderii oricărui dubiu. Orice eventuală carență de procedură admisă în prima instanță decade odată cu reexaminarea fondului cauzei în apel și examinarea argumentelor cu privire la acele carențe (hot. CtEDO [Idalov v. Rusia](#), 2012, § 179-180; [Ramda v. Franța](#), 2017, § 69).

Totodată, ținând cont de faptul că cercetarea judecătorească a fost finalizată, judecarea apelurilor fiind la etapa dezbaterilor judiciare și ultimului cuvânt, iar anterior alte cereri de recuzare și de strămutare au fost respinse, Curtea Supremă de Justiție a considerat justificată soluția curții de apel de lăsare fără examinare a mai multor cereri de recuzare.

(Decizia CSJ nr. [1ra-854/2022](#), § 94-97)

Totuși, Curtea Supremă de Justiție a admis recursuri atunci când apelul a fost examinat de un complet căruia cauza nu i-a fost distribuită aleatoriu (*a se vedea deciziile nr. [1ra-1377/2022](#), [1ra-1447/2022](#) și [1ra-1516/2022](#)*).

III. Corelația între diferite temeiuri pentru recurs

3.1. Corelația între pct. 1) și pct. 2)

Temeiurile recursului prevăzute la pct. 1) și pct. 2), în principiu, nu pot fi invocate concomitent, deoarece ele se autoexclud.

(Încheierea CSJ nr. [1ra-1085/2024](#), § 33).

3.2. Corelația între pct. 5) și pct. 6)

Orice critică adusă pedepsei aplicate de judecător trebuie să fie examinată conform art. 427 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală. În jurisprudența sa nouă, Curtea Supremă de Justiție a explicat că o interpretare care ar permite examinarea motivării pedepsei pe baza pct. 6) ar face ca pct. 5) să devină inutil și inaplicabil, ceea ce nu este permis. Prin urmare, argumentele referitoare la individualizarea pedepsei vor fi examinate prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală.

(Încheierea CSJ nr. [1ra-307/2024](#), § 27).